

Interpellation – Vårdförbrottslighet

Ställd till ordförande i regionstyrelsen

Den organiserade ekonomiska brottsligheten siktar in sig på vårdförbrott och bedrägerier; det är deras nya ”affärsområden”. Vårdförbrottsystemen och vården är under attack av de kriminella gängerna. Ekobrottsmyndigheten varnar för att de här personerna nu går in i hälso- och sjukvården.

Tidigare har narkotikan varit den centrala för den organiserade brottsligheten och samhällets resurser har varit koncentrerade mot den brottsliga verksamheten, men nu måste arbetet breddas annars missas andra centrala delar av inkomstkällorna, menar flera experter på området.

Det handlar om multikriminella som ägnar sig åt olika typer av brottslighet såsom narkotikabrott, bedrägerier mot företag, ekonomisk brottslighet i företag och pengatvätt.

Tidigare har ekonomisk brottslighet mest setts som så kallade skrivbordsbrott, men nu ses starka kopplingar till organiserad brottslighet med våldskapital. Den ekonomiska brottsligheten är dock svår att lagföra eftersom upptäcktsrisken är låg. De jobbar väldigt systematiskt, ofta genom riktiga företag. Man ser en allt större användning av företag, dels för att begå brott mot vårdförbrottsystemet, dels för att hantera pengarna från narkotikahandeln. Det kan röra sig om hälsocentraler och tandkliniker. De kriminella både startar och infiltrerar verksamheter.

Staten har tidigare varit det huvudsakliga målet, men nu angrips såväl kommuner som regioners vårdförbrottsutbetalningar, exempelvis till hälsocentraler. I en myndighetsgemensam rapport beskrivs att hälso- och sjukvård är på väg att bli en ny kassako. Det saknas nationella register, överblick och möjligheter att se mönster som sträcker sig utanför de specifika systemen, vilket försvårar upptäckt.

Valfrihetsreformer inom vård och omsorg kan ha gjort det lättare för oseriösa aktörer att komma in på marknaden menar Brottsförebyggande rådet (BRÅ) och tar upp dilemmat med lagstiftningens syfte att stimulera konkurrens vilket gör det svårare att stoppa oönskade aktörer och kontrollerna måste därför göras i efterhand.

I BRÅ:s rapport beskrivs stora brister hos kommuner och regioner när det gäller förmågan att upptäcka vårdförbrott. Rapporten bygger på en granskning av felaktiga utbetalningar till företag och föreningar. En del av pengarna som betalas ut går till grov brottslighet utan att de befintliga kontrollsystemen upptäcker det. Det är också svårt att upptäcka trovärdiga målvakter och bulvaner. Även Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har lyft behovet av skärpningar på området och menar att det behövs informationsdelning mellan myndigheter, kommuner och regioner för att stoppa oseriösa aktörer.

Regionen behöver bistå i det brottsförebyggande arbetet i större utsträckning än vad som görs, för att begränsa möjligheterna till ekonomisk brottslighet på alla sätt som går. Arbetet behöver skärpas och det behövs system och kontroller som gör det svårare för brottslingar att begå ekonomiska brott inom regionens verksamheter. Möjligheterna att begå ekonomiska brott inom sjukvården, tandklinikerna, och regionens övriga verksamheter måste skyndsamt begränsas, helst stoppas.

En stor del av vårdverksamheten i regionen är privatiserad. Upphandlade entreprenörer, leverantörer och underleverantörer är inne i verksamheterna på olika sätt. I delar av verksamheten är det dessutom fri etableringsrätt. Det gör det svårare att granska dem, men nu måste ett mer omfattande granskningsarbete inrättas för att upptäcka kriminalitet. Ett grundligt granskningsarbete kan också leda till att fusk upptäcks liksom saltade fakturor, felaktiga intyg med mera.

Regionen behöver bli bättre på att granska och kontrollera företag vid upphandlingar, i valfrihetssystem, avtal, fakturor med mera. Samarbetet med andra myndigheter och kommuner behöver förbättras, inte minst med de små kommunerna i länet, för att vi ska kunna komma åt problemen. Alla krafter måste samlas för att få stopp på den organiserade brottsligheten och välfärdsbrotten.

Mina frågor till regionstyrelsens ordförande blir därför:

1. Vilka utbildnings- och fortbildningsinsatser för att stärka arbetet i regionen, mot välfärdsbrottslighet, har genomförts under 2023?
2. På vilket sätt har samarbetet med andra myndigheter och kommuner förstärkts under året för att kunna stoppa ekonomisk brottslighet?
3. Har det inletts något nytt arbete med risk- och konsekvensanalyser av verksamheten?
4. Vilka åtgärder avser regionen vidta för att förhindra välfärdsbrottslighet?

Ulla Andersson (V)

Gävle 2023-11-27

